

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
е-підпис Олег ЛАГОДНЮК
14.09.2021

03-10-48S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Психологія праці та її безпеки		Labor psychology and its security	
Шифр за ОП	ППс 23	Code in Educational Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Educational level: Bachelor's (first)	
Галузь знань Цивільна безпека	26	Fields of knowledge Civil security	
Спеціальність Цивільна безпека	263	Speciality Civil security	
Освітня програма: Охорона праці		Educational Program: Labour protection	

Силабус навчальної дисципліни «Психологія праці та її безпеки» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» спеціальності 263 «Цивільна безпека». Рівне. НУВГП. 2021. 10 стор.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/12143/>

Розробник силабусу: Туровська Галина Іванівна, к.т.н., доцент, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 13 від "29" червня 2021 року

Завідувач кафедри: Филипчук Віктор Леонідович, д.т.н., професор.

Керівник (гарант) ОП: Филипчук Віктор Леонідович, д.т.н., професор.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 1 від "31" серпня 2021 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Макаренко Руслан Миколайович, к.т.н., професор.

СЗ №-4466 в ЕДО.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ*

Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Охорона праці
Спеціальність	263 «Цивільна безпека»
Рік навчання, семестр	4-й, 7-й
Кількість кредитів	3
Лекції:	16 год/2 год
Практичні заняття:	14 год/8 год
Самостійна робота:	60 год/80 год
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна/заочна
Форма підсумкового контролю	залік
Мова викладання	українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА*

ПРОФІЛ ЛЕКТОРА

Лектор

Туровська Галина Іванівна, доцент, кандидат технічних наук, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

Вікіситет

<https://cutt.ly/MmdAX9v>

ORCID

<https://orcid.org/0000-0002-1492-9123>

Канали комунікації

h.i.turovska@nuwm.edu.ua

ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація
навчальної
дисципліни

Ефективне впровадження та функціонування систем управління охороною праці на сучасному виробництві можливе лише за умови глибокого вивчення існуючих проблем у сфері психології праці та її безпеки.

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія праці та її безпеки» є забезпечення відповідними сучасним вимогам знаннями здобувачів про потенційні можливості психіки людини в процесі праці та формування необхідних у практичній діяльності умінь та навичок для оптимізації трудової діяльності людини, максимальної реалізації творчого потенціалу працівників та забезпечення необхідного рівня безпеки праці на виробництві.

При викладанні навчальної дисципліни використовуються: словесний метод: акроматичний (викладальний) – лекція, евристичний (запитальний) – бесіда; діалогічний метод; практичні методи: практичні заняття; наочні методи; робота з навчально-методичною літературою, науково-

виробничими журналами; відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle Компетентності

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2455>

ЗК-9. Здатність приймати оперативні, обґрунтовані рішення відповідно до обстановки, що склалася.

ПК-13. Здатність інформувати громадськість про стан пожежної і техногенної безпеки, надавати консультації працівникам і населенню з практичних питань безпеки життєдіяльності та захисту в надзвичайних ситуаціях.

ПКс-23. Уміти вивчати та аналізувати на основі діючих методів випадки виробничого травматизму, професійних і виробничо-обумовлених захворювань.

Програмні результати навчання

РН-22. Визначати психофізіологічну та професійну придатності у процесі підготовки до діяльності, пристосування людини до навколишніх умов у процесі праці та їх вплив на безпеку праці

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність логічно і системно мислити; вміння працювати в команді, управляти своїм часом; навички самоорганізації; вміння працювати з інформацією; розуміння важливості дедлайнів, навички комунікації; вміння полагоджувати конфлікти.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекцій 16 год

Практичних 14 год

Самостійна робота 60 год

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РН1

Передбачати необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення небезпечних ситуацій

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)

Лекція 1. Фізіологічна та психологічна основа трудового процесу (розуміти місце людського чинника у проблемі безпеки; знати фізіолого-психологічні особливості праці та її функціональний зміст).

Практичне заняття 1. Оцінка фізіологічної та психологічної надійності людини (вивчити тему; презентувати результати у формі есе).

Методи та технології навчання

Словесний метод; діалогічний метод; практичні методи; наочні методи: метод ілюстрацій, спостереження; навчальна дискусія; робота з навчально-методичною літературою, науково-виробничими журналами, відеометод.

Засоби навчання

Бібліотечні фонди (навчально-методична та наукова література), навчально-наочні (рисунки, схеми, таблиці, тест-опитування, дошка); дидактичні матеріали (інструктивні матеріали, додаткова література); технічні засоби (мотиваційно-пізнавальні, навчальні, ілюстративні).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РН2

Визначати шкідливі й небезпечні психофізіологічні виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)

Лекція 2. Людина в системі «людина-техніка-середовище» (розуміти СЛТС та знати її компоненти;

	<p>визначати роль у діяльності людини-оператора інформаційної та концептуальної моделей; знати методичні засади оцінки діяльності людини-оператора).</p> <p><u>Практичне заняття 2. Оцінка психологічних якостей особистості, що впливають на безпеку діяльності</u> (вивчити тему; презентувати результати у формі есе).</p> <p><u>Лекція 3. Аналіз системи «людина–техніка–середовище»</u> (розуміти методичні засади визначення небезпечності об'єктів і процесів; класифікувати методи оцінки надійності СЛТС; знати чинники надійності людини-оператора).</p> <p><u>Практичне заняття 3. Методи визначення працездатності людини</u> (вивчити тему; презентувати результати у формі есе).</p> <p><u>Лекція 4. Психофізіологічні чинники умов праці</u> (аналізувати шкідливі та небезпечні психофізіологічні виробничі чинники та їх вплив на безпеку праці; знати основні психофізіологічні стани особистості, що сприяють підвищенню схильності до нещасних випадків).</p> <p><u>Практичне заняття 4. Визначення типу працездатності</u> (вивчити тему та презентувати результати у формі есе).</p> <p><u>Самостійна робота. Конфлікти.</u> Типи конфліктів. Захисні механізми від конфліктів. Негативні соціальні чинники та їх вплив на працездатність людини. Працездатність і біоритми (опрацювати питання; написати звіт у формі есе).</p>
Методи та технології навчання	Словесний метод; діалогічний метод; практичні методи; наочні методи: метод ілюстрацій, спостереження; навчальна дискусія; робота з навчально-методичною літературою, науково-виробничими журналами, відеометод.
Засоби навчання	Бібліотечні фонди (навчально-методична та наукова література), навчально-наочні (рисунки, схеми, таблиці, тест-опитування, дошка); дидактичні матеріали (інструктивні матеріали, додаткова література); технічні засоби (мотиваційно-пізнавальні, навчальні, ілюстративні).
За поточну (практичну) складову оцінювання – 30 балів	За модульний (теоретичний) контроль знань, модуль 1 – 20 балів
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РНЗ	
Прививати працівникам якості естетичної поведінки та створювати відповідний рівень культури виробництва	
Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	<p><u>Лекція 5. Ергономічні та естетичні основи охорони праці на підприємстві</u> (бути обізнаними зі складовими культури виробництва та охорони праці; знати основні ергономічні вимоги до проектування робочого місця в СЛТС; розуміти цінність використання естетики на виробництві та роль кольорів і знаків для безпеки праці).</p> <p><u>Практичне заняття 5. Ергономічна оцінка робочого місця оператора та проектування панелі пульта управління</u> (вивчити тему та презентувати результати у формі есе).</p>
Методи та технології навчання	Словесний метод; діалогічний метод; практичні методи; наочні методи: метод ілюстрацій, спостереження; навчальна дискусія; робота з навчально-методичною літературою, науково-виробничими журналами, відеометод.
Засоби навчання	Бібліотечні фонди (навчально-методична та наукова література), навчально-наочні (рисунки, схеми, таблиці, дошка); дидактичні матеріали (інструктивні матеріали, додаткова література); технічні засоби (мотиваційно-пізнавальні, навчальні, ілюстративні).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РН4

Визначати психофізіологічну та професійну придатності у процесі підготовки до діяльності, пристосування людини до навколишніх умов у процесі праці та їх вплив на безпеку праці

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	<p><u>Лекція 6. Психологічні аспекти підвищення рівня безпеки праці</u> (знати психологічні причини небезпечної поведінки людини, соціально-психологічні складові її діяльності; визначати шляхи підвищення безпеки праці з урахуванням «людського чинника»).</p> <p><u>Практичне заняття 6. Вивчення психофізіологічної та професійної придатності у процесі підготовки до діяльності</u> (вивчити тему; презентувати результати у формі есе).</p> <p><u>Самостійна робота.</u> Організація та порядок проведення психофізіологічної експертизи. Концепція психологічного настрою на безпеку. Навчання і стимулювання безпечної діяльності (опрацювати питання; написати звіт у формі есе).</p>
Методи та технології навчання	Словесний метод; діалогічний метод; практичні методи; наочні методи: метод ілюстрацій, спостереження; навчальна дискусія; робота з навчально-методичною літературою, науково-виробничими журналами, відеометод.
Засоби навчання	Бібліотечні фонди (навчально-методична та наукова література), навчально-наочні (рисунки, схеми, таблиці, дошка); дидактичні матеріали (інструктивні матеріали, додаткова література); технічні засоби (мотиваційно-пізнавальні, навчальні, ілюстративні).

За поточну (практичну) складову оцінювання – 30 балів

За модульний (теоретичний) контроль знань, модуль 2 – 20 балів

Усього за поточну (практичну) складову оцінювання, балів	60
Усього за модульний (теоретичний) контроль знань, модуль 1, модуль 2, бали	40
Усього за дисципліну	100

Методи оцінювання та структура оцінки

Оцінка діяльності за видами навчальної роботи з дисципліни представлена в шкалі оцінювання (<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2455>).

Поточний контроль знань проводиться у формі комп'ютерного тестування, яке включає за кожним змістовим модулем теоретичні та практичні завдання. Кількість завдань у тесті за кожним модулем – 20. Складність завдань визначає їх вагу: від 0,9 до 2,4 б. за завдання. Загальна кількість завдань до модульного контролю – 100 завдань на 1 кредит.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом проведення тестування та оцінки звіту з самостійної роботи;*
- з практичних завдань – за допомогою перевірки виконаних завдань та оцінки звіту з практичних робіт.*

Додаткові бали (до 7 б.) поточної складової оцінки можна отримати за:

- оригінальні способи вирішення практичних завдань;*
- підготовку огляду наукових публікацій за навчальною тематикою;*
- участь у виконанні досліджень з питань психології*

праці та її безпеки з наступною публікацією результатів у формі тез доповіді (наукової статті).
 Проведення поточного та підсумкового контролю знань здобувачів регламентовано нормативним документами URL: <https://cutt.ly/MWKZGci>;
<https://cutt.ly/aWKXI2b>

Місце навчальної дисципліни в освітній траєкторії здобувача вищої освіти

Для сприйняття змісту навчальної дисципліни «Психологія праці та її безпеки», закладання теоретичної та інформаційної баз та надання розуміння її значення для становлення належного рівня майбутнього інспектора з охорони праці важливими є дисципліни «Безпека життєдіяльності та домедична допомога», «Виробнича санітарія та фізіологія праці», «Розслідування нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань», які є складовими частини циклу професійної підготовки за спеціальністю 263 «Цивільна безпека».

Знання та навички з навчальної дисципліни «Психологія праці та її безпеки» допоможуть оволодіти компетентностями навчальної дисципліни «Організація роботи служби охорони праці», знадобляться під час проходження переддипломної практики, допоможуть успішно написати кваліфікаційну роботу.

Поєднання навчання та досліджень

Здобувачі можуть бути залучені до відвідування наукового гуртка «Безпека людини» для реалізації індивідуальних тем наукових досліджень. При вивченні дисципліни використовуються результати досліджень, опубліковані у матеріалах наукових та науково-практичних конференцій, зокрема: «Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути», «Сучасний рух науки».

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Тема 1. Фізіологічна та психологічна основа трудового процесу

Результати навчання РН1	Кількість годин: лекції – 4(1); практик. – 4 (4)	Література: Психологія праці та її безпеки: навч. посіб. / за ред. К.Н. Ткачука. Хмельницький: ХНУ, 2011. 135 с. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. URL: https://cutt.ly/LmdNIH0	Навчальна платформа Moodle: https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2455 Додаткові ресурси: Пістун І. П., Кельман І.І., Вільковський Є.К. Охорона праці (людський чинник): навч. посіб. Львів, Афіша, 2008. 304 с. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці. URL: https://cutt.ly/qmjVjST
-------------------------	---	--	--

Опис теми Людський чинник у проблемі безпеки. Праця та її фізіолого-психологічні особливості. Фізичне і розумове навантаження. Показники тяжкості та напруженості трудового процесу. Пристосування людини до навколишніх умов у процесі праці та їх вплив на безпеку праці. Класифікація праці за ступенем важкості й напруженості.

Тема 2. Система «людина-техніка-середовище»

Результати навчання РН2	Кількість годин: лекції –	Література: Психологія праці та її	Навчальна платформа Moodle: https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2455
-------------------------	---------------------------	---------------------------------------	---

	4(1); практик. – 2(2)	безпеки: навч. посіб. / за ред. К.Н. Ткачука. Хмельницький: ХНУ, 2011. 135 с. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / за ред. В.В. Березуцького. URL: https://cutt.ly/nmd2vyh Додаткові ресурси: Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. URL: https://cutt.ly/LmdNIHO Пістун І. П., Кельман І.І., Вільковський Є.К. Охорона праці (людський чинник): навч. посіб. Львів, Афіша, 2008. 304 с.
Опис теми	Система «людина–техніка–середовище» (СЛТС) та її компоненти. Людина як динамічна ланка системи управління. Методичні засади щодо оцінки діяльності оператора СЛТС та визначення небезпечності об'єктів і процесів. Аналіз видів, наслідків та критичності відмов елементів системи. Надійність оператора.		
Тема 3. Психофізіологічні чинники умов праці			
Результати навчання РН2	Кількість годин: лекції – 4; практик. – 4(2)	Література: Психологія праці та її безпеки: навч. посіб. / за ред. К.Н. Ткачука. Хмельницький: ХНУ, 2011. 135 с.	Навчальна платформа Moodle: https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2455 Додаткові ресурси: Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. URL: https://cutt.ly/LmdNIHO
Опис теми	Характеристика шкідливих і небезпечних психофізіологічних виробничих чинників. Теорії втоми. Вплив втоми та стресу на безпеку праці. Чинники зниження життєдіяльності людини. Психофізіологічний стан особистості та безпека.		
Тема 4. Ергономічні та естетичні основи охорони праці на підприємстві			
Результати навчання РН3	Кількість годин: лекції – 2; практик. – 2	Література: Психологія праці та її безпеки: навч. посіб. / за ред. К.Н. Ткачука. Хмельницький: ХНУ, 2011. 135 с. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці. URL: https://cutt.ly/qmjVjST	Навчальна платформа Moodle: https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2455 Додаткові ресурси: Науково-виробничий журнал «Охорона праці». URL: http://ohoronapraci.kiev.ua/# НПАОП 0.00-7.15-18. Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями. URL: https://cutt.ly/gmk60H1
Опис теми	Культура виробництва та охорона праці. Ергономічні вимоги до організації робочих місць. Антропометричні характеристики людини. Естетика на виробництві. Кольори та знаки безпеки праці.		
Тема 5. Психологічні аспекти підвищення рівня безпеки праці			
Результати навчання РН4	Кількість годин: лекції – 2; практик. – 2	Література: Психологія праці та її безпеки: навч. посіб. / за ред. К.Н. Ткачука. Хмельницький: ХНУ, 2011. 135 с. Березуцький В.В. Психологія та безпека. <i>Безпека життєдіяльності</i> : навч. посіб. URL: https://cutt.ly/nmd2vyh	Навчальна платформа Moodle: https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2455 Додаткові ресурси: Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. URL: https://cutt.ly/LmdNIHO Пістун І. П., Кельман І.І., Вільковський Є.К. Охорона праці (людський чинник): навч. посіб. Львів, Афіша, 2008. 304 с.
Опис теми	Психологічні причини небезпечної поведінки людей. Особистість та її безпека. Теорії травматизму. Індивідуальні якості і безпека. Діяльність та її безпека. Мотиви і безпека діяльності. Підвищення безпеки праці з урахуванням «людського чинника». Професійна орієнтація. Професійний відбір (добір). Психофізіологічна експертиза. Організація безпечної поведінки працівника в процесі праці. Трудовий колектив і його роль у забезпеченні безпеки праці.		

Самостійна робота <i>(опрацювання окремих тем або їх частин, які не викладаються на лекціях)</i>			
Результати навчання РН1-РН4	Кількість годин: 27 (57)	Література: Пістун І. П., Кельман І.І., Вільковський Є.К. Охорона праці (людський чинник): навч. посіб. Львів, Афіша, 2008. 304 с. Психологія праці та її безпеки: навч. посіб. / за ред. К.Н. Ткачука. Хмельницький: ХНУ, 2011. 135 с.	Навчальна платформа Moodle: https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2455 Додаткові ресурси: Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / за ред. В.В. Березуцького. URL: https://cutt.ly/nmd2vyh Науково-виробничий журнал «Охорона праці». URL: http://ohoronapraci.kiev.ua/#
Опис тем	Конфлікти. Типи конфліктів. Захисні механізми від конфліктів. Негативні соціальні чинники та їх вплив на працездатність людини. Працездатність і біоритми. Організація та порядок проведення психофізіологічної експертизи. Концепція психологічного настрою на безпеку. Навчання і стимулювання безпечної діяльності.		
ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ (ПОЛІТИКА)			
Дедлайни та перекладання	<i>Оголошення стосовно дедлайнів задачі змістових модулів навчальної дисципліни відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі Moodle (https://cutt.ly/OqtOnvz) за календарем. Повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП» URL: http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/</i>		
Правила академічної доброчесності	<i>Кодекс честі студентів URL: http://ep3.nuwm.edu.ua/4917/ Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Національному університеті водного господарства та природокористування URL: http://ep3.nuwm.edu.ua/10325/ Пропагування принципів доброчесності URL: https://naqa.gov.ua/академічна-доброчесність Онлайн-курс «Академічна доброчесність» URL: https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/</i>		
Вимоги до відвідування	<i>Завдання з навчальної дисципліни видаються викладачем під час практичних занять або дистанційно (розміщуються на навчальній платформі у відповідному розділі або видаються відповідно до запиту електронною поштою). Виконання та захист завдань з практичних робіт, наведених в методичних вказівках (http://ep3.nuwm.edu.ua/15279/1/03-10-01%20%281%29.pdf), повинні виконуватись вчасно. Відсутність на занятті компенсується самостійним опрацюванням матеріалу теми, розміщеного на платформі Moodle (https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2455), та захистом її на наступному занятті. Для пошуку додаткової інформації, ознайомлення з онлайн-курсом на заняттях можна використовувати мобільні телефони та ноутбуки. З «Правилами поведінки під час семестрового контролю»; «Інструкцією для здобувачів вищої освіти</i>		

	щодо організації та проведення навчальних занять у дистанційній формі» та «Положенням про індивідуальний графік навчання студентів денної форми навчання Національного університету водного господарства та природокористування» можна ознайомитися за посиланням http://ep3.nuwm.edu.ua/view/subjects/insh/
Неформальна та інформальна освіта	Положення про неформальну та інформальну освіту в Національному університеті водного господарства та природокористування URL: http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/ Відкриті онлайн-курси на платформі Coursera URL: https://cutt.ly/emdVLCK
ДОДАТКОВО	
Правила отримання зворотної інформації про дисципліну	Формою отримання зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти про навчальну дисципліну є анонімне опитування/анкетування щодо якості викладання та навчання за даною дисципліною
Оновлення	Зміст даної навчальної дисципліни оновлюється на основі наукових досягнень і сучасних практик в даній галузі та змін у освітньо-професійній програмі щодо програмних результатів навчання. Ініціатором оновлень є викладач, а також стейкхолдери, які долучаються до процедури оновлення навчальної дисципліни шляхом надання пропозицій у відкритих тестах анонімного анкетування.
Навчання осіб з інвалідністю	Концепція щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами (осіб з інвалідністю) у Національному університеті водного господарства та природокористування URL: http://ep3.nuwm.edu.ua/15913/
Інтернаціоналізація	Стратегія інтернаціоналізації Національного університету водного господарства та природокористування на період до 2025 року (http://ep3.nuwm.edu.ua/18517/) Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування (http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/) Іноземні сайти для вивчення навчальної дисципліни: Occupational Safety and Health Administration (https://www.osha.gov/); Istituto Nazionale Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro (https://www.inail.it/).

Лектор

Туровська Галина Іванівна, к.т.н., доцент, доцент